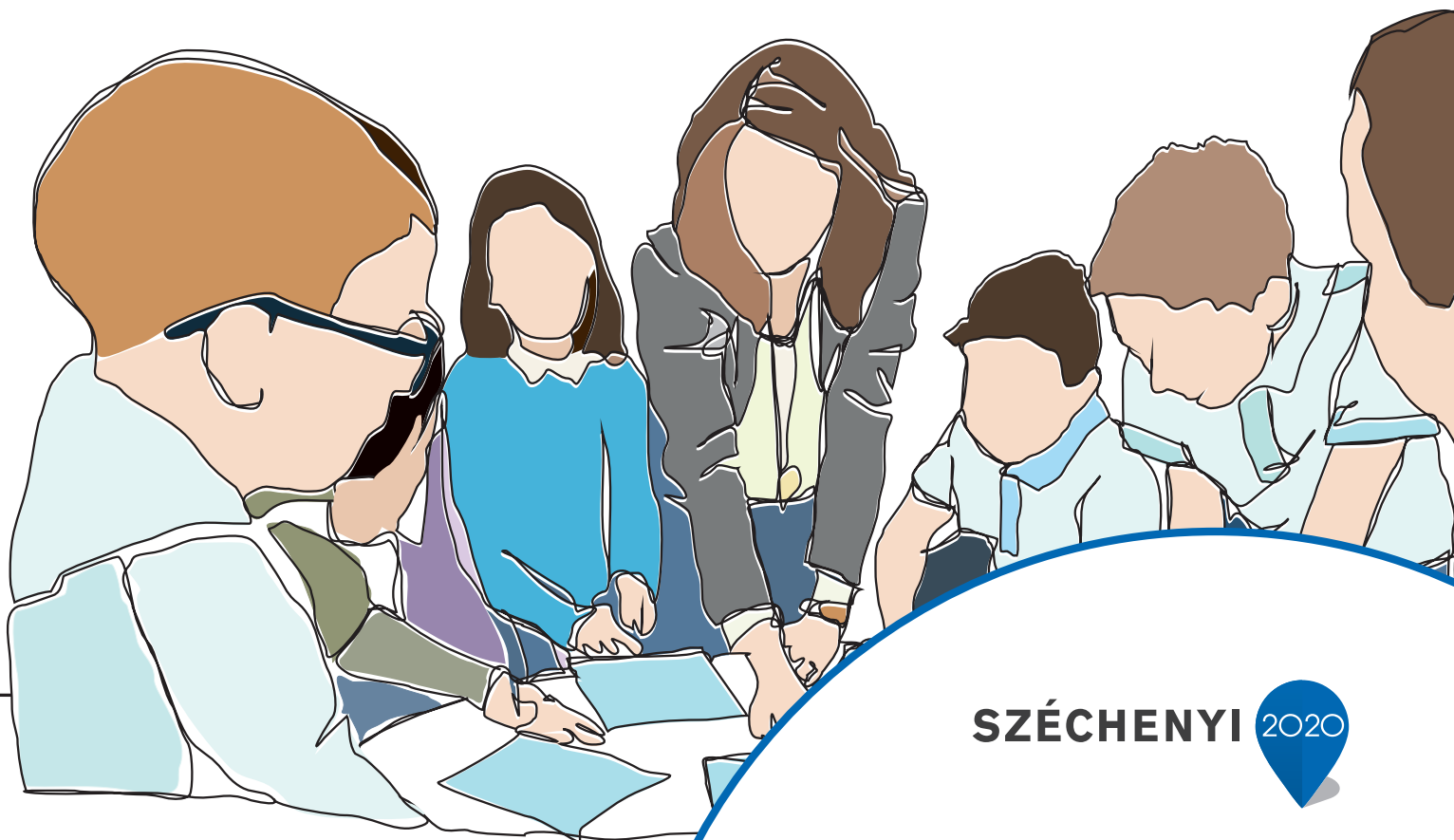

**Aunerné Ambrus Mónika, Böjti Tamásné,
Bende-Sebestyén Gabriella, Csabai Renáta,
Katona Brigitta, Skultétiné Annók Ágnes**

BESZÉDÉRTÉS - BESZÉDÉSZLELÉS FEJLESZTÉS

FELADATBANK

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

EFOP-3.1.6-16-2017-00026

„HINNED KELL, HOGY A VILÁG TEVELED IS ÉKES”
A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK
ÉS TANULÓK MINŐSÉGI ELLÁTÁSA
A SZOLNOKI TANKERÜLETI KÖZPONTBAN

Beszédértés – beszédészlelés fejlesztés

FELADATBANK

Liget Úti Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda,
Általános Iskola és Készségfejlesztő Iskola

Aunerné Ambrus Mónika, Böjti Tamásné, Bende-Sebestyén Gabriella,
Csabai Renáta, Katona Brigitta, Skultétiné Annók Ágnes

Szolnok, 2020

Készült az
EFOP-3.1.6-16-2017-00026 „Hinned kell, hogy a világ Teveled is ékes”
kiemelt figyelmet igénylő gyermekek és tanulók minőségi ellátása
a Szolnoki Tankerületi Központban
projekt keretében.

Projektvezető:
dr. Torda Ágnes

Szakmai vezető:
Szabó Győzőné

Szerzők:
Aunerné Ambrus Mónika
gyógypedagógus, pszichopedagógia szakos tanár,
autizmus spektrum zavarok pedagógiája szakirány

Böjti Tamásné
szakvizsgázott gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány

Bende-Sebestyén Gabriella
gyógypedagógus, oligofrénpedagógia-szurdopedagógia szakos tanár,

Csabai Renáta
gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája- logopédia szakirány

Katona Brigitta
gyógypedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos tanár

Skultéiné Annók Ágnes
szakvizsgázott gyógypedagógus, értelmileg akadályozottak pedagógiája- tanulásban
akadályozottak pedagógiája szakirány

Lektor
Jenei Andrea
gyógypedagógus

A kiadvány ingyenes, kereskedelmi forgalomba nem hozható.
A felhasználás a jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját nem szolgálhatja.

Tartalomjegyzék

1	HALLGASD-TEDD-MONDD!	5
2	E-VEL KERESÉK	6
3	KAKUKKTOJÁS	7
4	IGAZ VAGY HAMIS	8
5	FÜLELJ!	10
6	ÖTTUSA	12
7	MACKÓMESÉK	13
8	FORDÍTOTT VILÁG	14
9	A PART ALATT	15
10	MONDD VISSZA!	18
11	ROBOTNYELV	5
12	HANGOK KAVALKÁDJA	8
13	SZÓGYŰJTÉS	10
14	KÖZÖS TÖRTÉNET	12
15	HANGKERESŐS SZÓGYŰJTÉS	14
16	IDEGEN SZAVAK ISMÉTLÉSE KÜLÖNBÖZŐ HÁTTÉRZAJOKKAL	15
17	SZÓFOGYASZTÁS ELÖLRŐL	16
18	SZÓFOGYASZTÁS HÁTULRÓL	17
19	ABC-S SZÓKITALÁLÓ	18
20	SZENT-KERESŐ	23
21	SZOLMIZÁCIÓS HANGKERESŐ	26
22	KORONÁZÁSI JELVÉNYEK	27
23	KÁROLY RÓBERT MINDENHOL	30
24	ÓKORI FEJTÖRŐ	33
25	IDEGEN PAPAGÁJ	35
26	SZÓLÁNC	37
27	SZÓELŐHÍVÁST SEGÍTŐ GYAKORLATOK	39
28	VERSELŐS SZÍNEZŐ	45
29	FÉLREÉRTELMEZŐ SZÓTÁR	47

1 Hallgasd-tedd-mondd!

Feladat: Hajtsd végre az utasítást!

Célcsoport: 1-4. osztály

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédértés, beszédészlelés, auditív figyelem, auditív észlelés, nagymozgás, gondolkodás, emlékezet,*

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, környezetismeret

Készítette: Aunerné Ambrus Mónika

Származás: saját készítés

Feladat leírása: A pedagógus háromféle módon ad utasításokat: robot nyelven, halandzsa nyelven, magánhangzó cserével. Az utasításokat a tanulónak ki kell találnia, ki kell mondania, és végre kell hajtania.

1. Robot nyelven:

- é e ő e e e	Lépj előre egyet!
- e e e a e e	Emeld fel a kezed!
- o a e e	Dobbants egyet!
- o e a o o	Fogd meg az orrod!
- á e á a	Állj egy lábra!

2. Halandzsa nyelven:

- Tapasolaj egyejjet!	Tapsolj egyet!
- Huzajad megeja fülejeidet!	Húzd meg a füledet!
- Kacsinajacs egyejjet!	Kacsints egyet!
- Fogajad megaja bokcsá!	Fogd meg a bokád!
- Ugorajad egyejjed!	Ugorj egyet!

3. Másik magánhangzóval:

- Amald fal a jobb kazadat!	Emeld fel a jobb kezed!
- Ferdets nekem hetet!	Fordíts nekem hátat!
- Csukd bu u szumud!	Csukd be a szemed!
- Lipj hitri kittit!	Lépj hátra kettőt!
- Tádd á tányárád az árcád álá!	Tedd a tenyered az arcod elé!

Eszközigény: -

Megjegyzés: Ha a tanuló nem tudja megoldani a feladatot, az utasítás bemutatásával segítünk.

2 E-vel keresek

Feladat: Írj le minden olyan szót, amelyben csak **e** betű szerepel!

Célcsoport: 1-4. osztály

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédértés, beszédészlelés*, figyelem, gondolkodás, emlékezet, összehasonlítás

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom

Készítette: Aunerné Ambrus Mónika

Származás: saját készítés

Feladat leírása: A pedagógus felolvassa a szöveget, amiből a tanulók kigyűjtik azokat a szavakat, amelyben e betűk szerepelnek. Ha sikerült minden szót leírni, egy mondatot kapnak, amelyet felolvasva ellenőrzünk.

Eszközigény: papír, ceruza

Megjegyzés: A kigyűjtött szavakból kapott mondat: Eszter Csenge helyett megy el Szegedre, mert Eszter kedden Pesten szerepel.

Variációk: A szöveg írásakor a kigyűjtendő szavakban bármelyik magánhangzó szerepelhet.

A szöveg:

Eszter és Edit osztálytársak. Az osztályteremben Eszter Tamás mögött ül, Edit Mihály előtt. Mihály kis testvére Csenge iskolába jár, ő második osztályos. A tanító nénijét Éva néninek hívják. Bianka barátnője Zsuzska. Bianka helyett Zsuzska megy el Levi születésnapjára, Szegedre. Levi boldog, mert a születésnapjára eljön még Kata, Fecó, Tomi, Döme, Józsi, Pisti, Csilla. Eszter nagyon tetszik Tamásnak, de csak Julcsi tudja a titkot. Kedden súgta oda neki, amikor Pesten voltak osztálykiránduláson. Ekkor hallották, hogy a lány egy előadáson szerepel majd és nagyon büszkék voltak rá.

3 Kakukktojás

Feladat: Sorold fel soronként a képek nevét! Mit veszel észre?

Célcsoport: 1-4. osztály

Forma: egyéni

Fejlesztési terület: *beszédértés, beszédészlelés*, figyelem, téri tájékozódás, gondolkodás, emlékezet, általános tájékozottság, összehasonlítás

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, környezetismeret

Készítette: Aunerné Ambrus Mónika

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanulók soronként elmondják, mit látnak a képeken. (villa, kanál, tányér, kés, kiskanál, hóvirág, rózsza, tulipán, csillag, nárcisz, gólya, sirály, papagáj, bagoly, kacska, labda, olló, ceruza, lámpa, váza, körte, falevél, eper, szőlő, meggy) A tanulók fő fogalom alá rendelik a szavakat, és megnevezik, megindokolják melyik a kakukktojás.

Eszközigény: feladatlap, színes ceruza

Megjegyzés: A kiválasztott kakukktojást ki is lehet színeztetni.

4 Igaz vagy hamis

Feladat: Döntsd el az állításokról, hogy igaz vagy hamis!

Célcsoport: 1-4. osztály

Forma: egyéni

Fejlesztési terület: beszédértés, beszédészlelés, figyelem, téri tájékozódás, gondolkodás, általános tájékozottság

Készítette: Aunerné Ambrus Mónika

Származás: részben adaptált

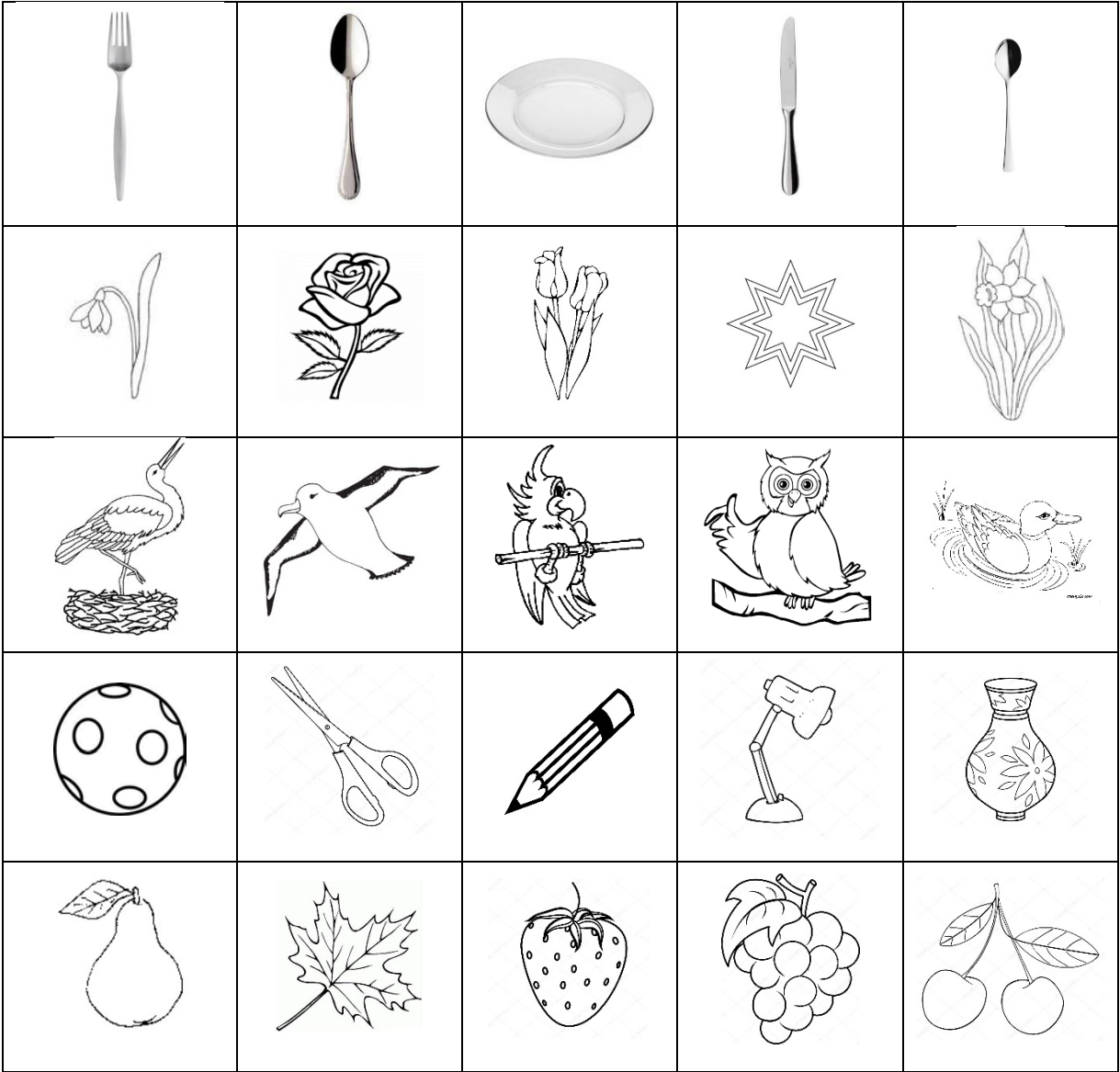
Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, környezetismeret

Feladat leírása: A tanulók soronként elmondják, mit látnak a képeken. (villa, kanál, tányér, kés, kiskanál, hóvirág, rózsza, tulipán, csillag, nárcisz, gólya, sirály, papagáj, bagoly, kacska, labda, olló, ceruza, lámpa, váza, körte, falevél, eper, szőlő, meggy)

A tanulók az állításokat elolvassák, X-el jelölik a hamis állításokat, majd úgy a mondatot, hogy igaz legyen!

Eszközigény: feladatlap, ceruza

1.	A csillag mellett van a tulipán.	
2.	A papagáj fölött van a sirály.	
3.	A lámpa alatt van a bagoly.	
4.	A váza fölött van a kacska.	
5.	A ceruza bal oldalán van az olló.	
6.	A tányértól jobb oldalra helyezkedik el a kiskanál.	
7.	A váza jobb oldalán helyezkedik el a lámpa.	
8.	A villa mellett van a kanál.	

5 Fülelj!

Feladat: Koppants a kezeddal, ha hallod a szóban a „sz” hangot!

Célcsoport: alsó tagozat, 5-6.évfolyam

Forma: egyéni és csoportos is lehet

Fejlesztési terület: *Beszédészlelés és beszédértés*, beszédfigyelem, motoros válaszadás, reakció

Tantárgyi koncentráció: bármely tantárgy válogatott szavaival gyakorolható

Készítette: Böjti Tamásné

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Az előre gyűjtött szavakat felsoroljuk, közben figyeljük a helyes megoldásokat.

Példa: szolga, talicska, csata, szagos, színes, rizs, sátor, tészta, zseb, selyem, tojás, bambusz, éhes, piszkos, sündisznó, Stefi, szúrós, éhes, pizsama, pacsirta, sipka, szipka, ősz, mosogat, csutka, cammog, számol

Eszközigény: -

Megjegyzés: Jól hallhatóan, nem túl gyors egymásutánban ejtsük ki a szavakat! A keresett hangot, szót nem kell kihangsúlyozni. Ha egy hangot nem vett észre a tanuló, akkor nem állunk meg, a feladat végén külön újra kiejtjük a szót, hogy hallotta-e benne a keresett hangot.

Variáció: Betűtanulás idején, első évfolyamon a hang hívóképét, illetve a betűt is felmutathatja a tanuló az “sz” hang elhangzásakor. Betűdifferenciálásnál összeállíthatunk a differenciálni kívánt betűk-hangoknak megfelelő szavakat, ezekre kell figyelnie.

Nem csak koppantással jelezheti a hallott hangot, hanem mozgással is. Például kijelölt távolságot kell megtennie úgy, hogy csak akkor léphet, amikor hallja a kijelölt hangot, szót. Ebben az esetben lehet versenyezni, ki ér előbb célba. A jelölt szó, hang észlelésekor ugorhat egyet, leguggolhat, bármilyen rövid, gyorsan végrehajtható mozdulatot végezhet.

Több tanulóval, akár osztállyal is játszható, ilyenkor az elhangzott szóra, hangra nem koppantással, mozgással válaszolnak, hanem egy lapra, füzetbe egy vonallal, álló egyenessel jelzi, ha hallotta a hangot, szót.

Lehet megadni egy bizonyos szót, kettőt, esetleg hármat, mindegyiket másként kell jelezni.

Ennél egy kicsit könnyebb, ha az egyik tanuló csak egy szóra, a másik egy másik szóra figyel

és jelez. Ilyenkor összekeverve, más szavak közé ágyazva soroljuk a kiemelt szavakat.

Példa: „gy”-„ny” hangok differenciálására:

- gyom, gyújtó, nyolc, nyár, gyár, gyújtós, gyomor, könny, mennyi, megye, légy, agya, anyag, bizonytalan, lány, lány, egy, hány, szoknya,

Példa: két tanuló esetében két külön jelre figyelni, jelezni. Ebben az esetben a saját nevükre kell mozgásos válasz adni (ugrani), csak keresztnevek hangzanak el.

- Kati, Józsi, Emese, Karola, Péter, Kati, László, Józsi, Kitti, Pisti, Éva, Kati, Tomi, Józsi, Misi, Fanni, Károly, Kati, Jolán, Józsi, János, Judit, Józsi, Kati, Ildi, Kati, Bálint, Bence, Józsi, Tibor, Józsi, Sanyi, Éva, Marcsi, Kati, Kriszti, Kati, Réka, Józsi

Példa: főfogalmak felsorolásakor egy bizonyos szóra figyelni. Az egyik gyermek színekre figyel, a másik járművekre.

- Kék, autó, asztal virág, játék, busz, piros, állat, fenyő, repülő, ceruza, tábla, zöld, hajó, rózsaszín, tányér, maci, bicikli, motor, evező, barna, madár, fekete, , rózsza, szürke, ablak, táska, pad, villamos, házikó, tojás, sárga, alma, cipő, metró, lila, vonat, füzet, toll, radír, fehér

Ugyanígy játszható felsőbb évfolyamon egy témakörhöz tartozó szavakra való reagálással, vagy akár szófajok felsorolásakor egy bizonyos szófajú szó, –pl. ige- elhangzásakor reagáljon meghatározott módon.

6 Öttusa

Feladat: 1. Ismételd meg a szót!

2. Szótagold el!

3. Mondd el hangonként!

4. Csak a magánhangzóit sorold fel!

5. Csak a mássalhangzóit sorold fel!

Célcsoport: alsó tagozat, 5-6.évfolyam

Forma: egyéni

Fejlesztési terület: analízis, szintézis, szerialitás, auditív emlékezet, helyes kivitelezés, szókincsfejlesztés

Tantárgyi koncentráció: bármelyik tantárgy szavaival játszható, megtanulandó fogalmak rögzítésére alkalmas, és a szó helyesírásának pontosítására.

Készítette: Böjti Tamásné

Származás: saját készítésű

Feladat leírása.

gyalul- gya-lul- gy a l u l – a u – gy l l

gyengéd- gyen-géd –gy e n g é d – e é – gy n g d

gyapjas – gyap-jas – gy a p j a s – a a – gy p j s

gyufagyár- gyu-fa-gyár – gy u f a gy á r – u a á – gy f gy r

negyvennégy- negy-ven-négy – n e gy v e n n é gy –e e é –n gy v n n gy

Eszközigény: -

Megjegyzés: Az 5 feladat állandó sorrendben kövesse egymást.

Variáció: Alsóbb osztályokban egy-kéttagú szavakkal érdemes a játékot kezdeni, később hosszabb szótagokkal is játszható. A feladat szavai egyre hosszabbíthatók, mindig rövidebbel és könnyebbel kezdődjön. Plusz feladatként az adott szóval lehet mondatot alkotni, illetve leírva rögzíteni.

7 Mackómesék

Feladat: Figyelj a mesére, és ha hallasz egy számot, írd le sorban egymás után!

Célcsoport: 1-2.évfolyam

Forma: Csoportos, de lehet egyéni is

Fejlesztendő terület: *beszédszlelés, beszédértés*, auditív figyelem, keresztcsatornák működése- hallottak írásos kivitelezése

Tantárgyi koncentráció: matematika, magyar nyelv-és irodalom

Készítette: Böjti Tamásné

Származás: saját készítésű

Feladat leírása:

Márciusban egyre melegebben süt a nap. Morgó, a kismackó ezt megérezte a barlangjában, és kibújt a napsütésbe. Odabenn a 3 testvére még jóízűen hortyogott. A barlang bejárata előtt talált 5 szem mogyorót. Felvette megtörte és elmajszolta. Közben sétálgatott a réten. Nem hallott semmi zajt. Egyszer csak talált 2 katicabogarat. Jól megnézte őket mindegyiknek megszámolta a 7 pöttyét. Azután tovább sétált és talált 4 ibolyát a fűben. Leszakította a virágokat, megszagolta és eszébe jutott a mamája. Jó lesz, ha haza megyek-gondolta, és útnak indult. Otthon már keresték Morgót, az anyukája nagyon megörült az ibolyáknak. Kerestett 1 vázát és vízbe tette a virágokat.

Eszközigény: füzet, ceruza, esetleg számjegy kártyák

Megjegyzés: A mese felolvasásakor a számjegyek elhangzását nem kell kihangsúlyozni, sem megállni. Természetesen kicsit lassabban kell felolvasni, hogy legyen idő leírni a számokat.

Variáció: Minden környezeti változáshoz kitalálható egy-egy történet. A közelgő és elmúlt ünnepkörökhöz is lehet kapcsolni mesét. Az elhangzott számokkal tovább lehet foglalkozni, visszakérdezni, miből volt 3, 4, 2 stb. A számokat növekvő, ill. csökkenő sorba lehet állítani, műveletek végzéséhez használni, az óra végén újra felidézni a mese tartalmát.

Nyelvtanórán a számnevek tanulásakor használható, természetesen a számnevek fajtáit összekeverve válogassák szét.

Magasabb osztályfokon a tanult számkörnek megfelelő számok köré érdemes a történetet kitalálni.

8 Fordított világ

Feladat: Mondd visszafelé amit mondok!

Célcsoport: 2-3 osztálytól

Forma: egyéni

Fejlesztési terület: *beszédészlelés, beszédértés*, auditív figyelem, szerialitás, szókincs fejlesztés

Tantárgyi koncentráció: Bármely tantárgy

Készítette: Böjti Tamásné

Származás: részben adaptált

Feladat leírása:

gyá – gyél – zőgy – rúgy- igyaf –
pész – kész – szúh – szok – eszip-
gye – gyén – tö – tah – clony – zít –
gyem – tuf – lü – nőj – zén – kische –
pén – agi – gyábboj – óda – dezit –

Eszközigény: -

Megjegyzés: Minden esetben rövid szavakat mondjunk és írjuk le magunknak, hogy nehogy elrontsuk a feladatot.

Variáció: Ha megmondjuk, hogy milyen témakörben gyűjtöttük a szavakat a gyerekeknek könnyebb kitalálni. Lehetnek a szavak egy tananyag kulcsszavai, melyek kitalálásával indul a tanóra, ezeket leírhatják a füzetbe és ezek köré épülhet fel a tanóra.

9 A part alatt

Feladat: Hallgassátok meg a dalt, színezzétek ki azokat az állatokat, amelyeket felismertetek a dalban!

Célcsoport: 1-2 évfolyam

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés, beszédértés*, auditív figyelem, vizuális figyelem, finom motorika,

Tantárgyi koncentráció: Ének-zene, magyar, környezetismeret

Készítette: Skultéiné Annók Ágnes

Származás: adaptált

Feladat leírása:

A part alatt gyermekdal

A part alatt, a part alatt
Három varjú kaszál, három varjú kaszál.
Róka gyűjti, róka gyűjti,
Szúnyog kévét köti, szúnyog kévét köti.

Bolha ugrik, bolha ugrik,
Hányja a szekérre, hányja a szekérre.
Mén a szekér, mén a szekér,
Majd a malomba ér, majd a malomba ér.

A malomba, a malomba
Három tarka macska, három tarka macska.
Egyik szítál, másik rostál,
Harmadik követ vág, harmadik követ vág.

Szürke szamár vizet hoz már,
Tekenőbe tölti, tekenőbe tölti.
Tehén dagaszt, tehén dagaszt,
Kemencébe rakja, kemencébe rakja.

Medve várja, medve várja,
Kisült-e a cipó, kisült-e a cipó.
Tyúk a cipót csipegeti,
Hangya morzsát szedi, hangya morzsát szedi.

Eszközigény: internet vagy cd lejátszó, a dal szövege nyomtatva, kép a dalról, állatok képei, színes ceruza

Megjegyzés: -

Variáció: az állatokat bekarikázhatják, színezhetik, de le is írhatják a nevüket, elhangzás sorrendjében, ábécés rendben, igéket gyűjthetnek, ki mit csinál.

Forrás:

1. https://www.google.hu/search?q=a+part+alatt+k%C3%A9pekben&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwitxeLk9JvdAhUOCuwKHZ8oD0gQ_AUICigB&biw=1366&bih=643#imgrc=k_sDthSvxWpAiM:&spf=1535877299021

2. <https://www.youtube.com/watch?v=MVqGxs77FRQ>

3. <http://www.gyerekdal.hu/dal/a-part-alatt>

kifoto.hu

szivervilag.sztarfabu.hu

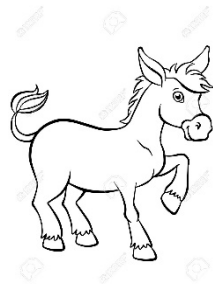
depositphotos

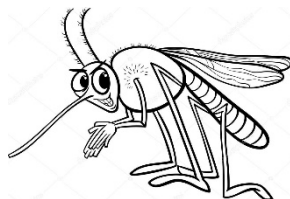
szivervilag.sztarfabu.hu

depositphotos

szivervilag.sztarfabu.hu

szivervilag.sztarfabu.hu

10 Mondd vissza!

Feladat: Mondd vissza a hallott szavakat!

Célcsoport: felső tagozat-középiskola.

Forma: egyéni és csoportos.

Fejlesztési terület: *beszédszlelés, beszédértés*, emlékezet, auditív figyelem, auditív szerialitás, szókincs

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, földrajz, fizika, kémia...stb., tehát a választott tantárgyak

Készítette: Csabai Renáta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Az összeállított szókészlet szavait kell visszamondani a tanulóknak egymás után helyesen. Életkor és képesség függvényében kell meghatározni a szómennyiséget. Javasolt a 2*10 db.

Eszközigény: -

Megjegyzés: A hallott szavakat nem szabad leírni, mindig fejben történik a szavakkal történő műveletvégzés. A szavak egy adott óra anyagához, témákhoz, eseményekhez, személyekhez, időponthoz is kapcsolódhatnak.

Variációk: A felső tagozatban a szavak lehetnek ritkán használatos szavak, a középiskolában pedig idegen szavak szótárából is emelhetünk ki szavakat. Lehet nehezíteni, hogy a szót a jelentéspárjával mondja el. Fokozatosan növelve az elsajátítandó szavak számát.

Szólista: Felső tagozat

1. abál
2. baktat
3. balga
4. borvirágos
5. briganti
6. cudar
7. dizóz
8. dőreség
9. felleg
10. foszlány

1. hencsereg
2. katlan
3. keszkenő
4. lokni
5. lurkó
6. mamlasz
7. marcona
8. mátká
9. mormota
10. oktondi

1. porlad
2. sündörgő
3. szélsebes
4. szipog
5. szószátyár
6. szuszog
7. tétova
8. talmi
9. tompor
10. valuta

Középiskola:

1. workshop
2. tendencia
3. rebellis
4. optimalizál
5. konvenció
6. baldachin
7. krónikus
8. egzisztencia
9. effektív
10. avítt

- nomenklatúra
centripetális
abúzus
verifikáció
addíció
anion
korrózió
rotáció
szulfidok
karcinogén

- szuverenitás
multiplicitás
geocentrikus
intermodális
imperatívusz
referál
legitim
diszjunkció
gráf
polinom

Szavak

Jelentéseik:

1. abál Élelmiszerek folyamatos, forráspont alatti hőmérsékleten, puhítás vagy tartósítás céljából történő hőkezelése, vízben párolása.
2. baktat Fáradtan megy, lassan, nehézkesen, vontatott léptekkel, gyakran lehorgasztott fejjel lépked (ember, állat)
3. balga Bárgyún együgyű (személy); tetteiben, szavaiban meggondolatlan, gyámoltalan (személy), aki oktalanságokat mond vagy tesz.
4. borvirágos Az arcot kiverő borszeplő, borhimlő.
5. briganti Átvitt értelemben: Rosszalkodó gyerek, aki sokat verekszik, nem fogad szót a felnőtteknek. Gonosztevő, gazember. Olyan bűnöző, aki másoknak kárt okoz, másokat saját önző céljaira kihasznál, aki ellenszolgáltatás nélkül (erőszakkal) megszerzi, elveszi, amit akar.
6. cudar Nagyon kellemetlen (dolog), ami rendkívüli kegyetlenségű, szinte elviselhetetlenül rossz.
7. dizőz Énekesnő, aki a szórakozóhelyen, kávéházban könnyű, érzelmes dalokat, táncdalokat ad elő.
8. dőreség Esztelenség, butaság.
9. felleg Kiterjedt felhőzet. Szétszórt felhők, amelyek nem okoznak esőt.
10. foszlány Rojtos szélű darab. Keskeny, tépett csík egy rostos vagy szövött anyagból, papírból.
11. hencsereg Hever, hempereg.
12. katlan Vasból készült hordozható üstház, ételkészítő tűzhely.
13. keszkenő Általában díszesebb kendőcske, amit a lányok, asszonyok kézben hordanak.
14. lokni Természetesen göndörödő hajtincs; egy fürtté összeálló hosszabb (női) hajszálak összessége.
15. lurkó Pajkos fiú, aki huncutul jó kedélyű, játékos gyerek vagy kamasz.
16. mamlasz Szinte az ügyefogyottságig tehetetlen (személy, főleg

kamaszfiú), akinek zavarodottsága, visszahúzódottsága bátortalanságban nyilvánul meg.

17. marcona Félelmet keltő (személy), aki harciasan zord, nyers, kegyetlenül erőszakos ember.
18. mátká Eljegyzett lány; a vőlegény párja.
19. mormota Sokat és mélyen alvó ember.
20. oktondi Hiszékenyen ostoba (személy), aki tapasztalatlansága miatt ártatlanul egyszerű, jóhiszemű, könnyen rászedhető (személy).
21. porlad Lassan szétmállik; apró szemcsék tömegévé esik szét kemény anyag, fizikai-kémiai hatás következtében.
22. sündörgő Alávaló módon csúszik-mászik, hízelkedik valaki körül.
23. szélesebes Nagyon gyors nagyon sebes, vágatás, szélesebesen fut rohan száguld.
24. szipog Szepeg, az orrát szívja.
25. szószátyár Fecsegő-locsogó, bőbeszédű ember, hírmondó.
26. szuszog Hangosan veszi a levegőt, nehezen és gyorsan lélegzik.
27. tétova Határozatlan szándékú; bizonytalanul ingadozva egyszer erre, máskor arra mozduló.
28. talmi Hamis, utáztat.
29. tompor Ember, állat kidomborodó feneke, hátsó része.
30. valuta Egy ország törvényes fizetőeszköze.

Szavak

Jelentéseik

1. workshop	Műhelymunka.
2. rebellis	Lázadó.
3. optimalizál	Tökéletesít, finomít.
4. konvenció	Egyezmény, szerződés, (nemzetközi); megállapodás, szabály.
5. baldachin	Díszmennyezet; díszes sátoertő.
6. krónikus	Régóta tartó; hosszan elhúzódó.
7. egzisztencia	Létezés, megélhetőség, gazdaságilag biztonságos helyzet.
8. effektív	Valóságos, meglevő, tényleges; rendelkezésre álló.
9. avítt	Elavult, korszerőtlen, ósdi.
10. tendencia	Irány, irányzat; törekvés.
11. nomenklatúra	Fogalomjegyzék, nevezéktan.
12. centripetális	A középponthez közelítő (erő).
13. abúzus	Visszaélés, jogtalanság.
14. verifikáció	Igazolás.
15. addíció	Olyan kémiai reakció, melyben két vagy több vegyületből egy új vegyület keletkezik melléktermék képződése nélkül.
16. anion	Negatív töltésű ion.
17. korrózió	A környezet hatására az anyagok felületéről kiinduló kémiai változás.
18. rotáció	Forgás.
19. szulfidok	A kén-hidrogén sói.

20. karcinogén Rákos daganatot okozó, rákkeltő.
21. szuverenitás Önállóság.
22. multiplicitás Többszörös gyök.
23. geocentrikus A Földet a világmindenség középpontjának tekintő.
24. intermodális Többféle eszközt, módot kombináló.
25. imperatívusz Felszólító mód.
26. referál Beszámol, jelentést tesz.
27. legitim Törvényes, törvényszerű, jogos, igazságos.
28. diszjunkció Logikai művelet, amely két kijelentést (állítás) a "vagy" kötőszóval kapcsol össze egy összetett kijelentéssé (állítássá).
29. gráf Pontoknak és éleknek a halmaza, ahol az élek pontokat kötnek össze, illetve az élekre pontok illeszkednek úgy, hogy minden élre legalább egy, legfeljebb két pont illeszkedik.
30. polinom Többtagú algebrai egész kifejezések.

11 Robotnyelv

Feladat: Hangonként mondjuk a tanulóknak a szavakat, ők egyben mondják vissza!

Célcsoport: felső tagozat-középiskola.

Forma: egyéni és csoportos.

Fejlesztési terület: *beszédszlelés, beszédértés*, emlékezet, auditív figyelem, auditív szerialitás, fonéमतudatosság, kognitív műveletek végzése és irányítása, szókincs.

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, földrajz, fizika, kémia...stb., tehát a választott tantárgyak.

Készítette: Csabai Renáta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Az összeállított szókészlet szavaiból kiválasztunk életkornak és képességnek megfelelő szómennyiséget. A tanár robotul, azaz hangonként mondja a szavakat, amelyet a tanuló egyben mond vissza. Majd a tanár egyben mondja ki a szót, a tanuló mondja robotul, tehát hangonként a hallott szót. Kezdetben 3-4 db szó is elég.

Eszközigény: -

Megjegyzés: A hallott szavakat nem szabad leírni, mindig fejben történik a hangokkal, szavakkal történő manipuláció. A szavak egy adott óra anyagához, témákhoz, eseményekhez, személyekhez, időponthoz is kapcsolódhatnak.

Variációk: Lehet nehezíteni, ha az idegen szavakat hangonként a tanuló mondja el, a tanár pedig egyben. Valamint még nehezebb, ha az idegen szót mondatba foglalva mondjuk el hangonként, és a tanuló azt egyben mondja vissza, miközben a tanár az ujjával mutatja hányadik szónál tart.

A rátanítás során a tanuló minden egyes szó után kimondhatja a szót, miután a mondat minden egyes szava elhangzott, a tanuló kimondja egyben a mondatot. Ezután már csak akkor mondja ki a tanuló a mondat, ha a tanár a hangokra bontott mondatot végig mondta.

Idegen szavak:

1. allegória	1. hexameter	1. epigramma
2. ballada	2. metafora	2. alliteráció
3. episztola	3. irónia	3. fabula
4. anekdota	4. elégia	4. szonett
5. daktilus	5. asszonánc	5. rapszódia

Szavak jelentésének meghatározása:

- Allegória:(gör. 'képletes beszéd', 'más beszéd') elvont megnevezések személyként való megjelenítése.
- Ballada: epikus mű, mert cselekménye van, de drámai párbeszéddek és lírai eszközök is jellemzik.
- Episztola: költői levél, verses levél.
- Anekdota: rövid, az élőbeszédben kialakult, népi eredetű epikus műfaj. Humoros, tréfás, csattanóval végződő történet, hőse valamely ismert személy.
- Daktilus: versláb.
- Hexameter: időmértékes verssor, mely 6 verslábból áll; csak spondeus és daktilus alkotja.
- Metafora: két dolog, fogalom azonosítása a köztük lévő hasonlóság, hangulati egyezés alapján; egyetlen szó vagy szókapcsolat.
- Irónia: elismerő, dicsérő szavakba burkolt bírálóat; szellemesen gúnyos beszéd-vagy írásmód.
- Elégia: emlékező, borongós hangulatú lírai mű, melyben a gondolat az érzelmeken keresztül fejeződik ki.
- Asszonánc: a rímelő szótagokban csak a magánhangzók egyeznek meg.
- Epigramma: rövid, tömör, előkészítésből és csattanóból álló lírai költemény.
- Alliteráció: szókezdő hangok összecsengése.
- Fabula: tanító mese, amely a végén tanulságot fogalmaz meg, melynek szereplői legtöbbször emberi tulajdonságokkal felruházott állatok.
- Szonett: 14 időmértékes verssorból álló műfajértékű versforma.
- Rapszódia: szélsőséges lelkiállapotot kifejező, nagy ellentéteket tartalmazó,

csapongó és elkomoruló hangulatokat változtató költemény.

Példa a mondatokra:

- Arany János több művében is fellelhető az allegória, mint költői eszköz.
 - A walesi bárdok egy történelmi ballada.
 - Petőfi Sándor több episztolát írt költő barátjához.
 - Az anekdota hasonlít egy jó meséhez, mert erkölcsi tanulságot tartalmaz.
 - Ady Endre több hexameter sorában is előfordul daktilus.
-
- Fazekas Mihály a Lúdas Matyi című művét hexameterben írta meg.
 - A költők a metaforát sűrűn használják.
 - Iróniát tudni kell használni.
 - A Szeptember végén című vers műfaja az elégia.
 - Az asszonáncot nehéz felismerni a tanulóknak.
-
- Az epigramma régen sírfelirat volt.
 - Szeretem az alliteráló szavakat.
 - Heltai Gáspár nevéhez számos fabula kötődik.
 - A szonettől William Shakespeare jut eszembe.
 - Az Egy gondolat bánat engemet... mű egy rapszódia.

12 Hangok kavalkádja

Feladat: A szavak hangjai összekeveredtek! Tégy rendet! Találd ki, melyik szóra gondolok!

Célcsoport: felső tagozat-középiskola.

Forma: egyéni és csoportos.

Fejlesztési terület: *beszédszlelés, beszédértés*, emlékezet, auditív figyelem, fonématudatosság, kognitív műveletek végzése és irányítása, szókincs, nyelvi kifejezőkészség.

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, földrajz, fizika, kémia...stb., tehát a választott tantárgyak.

Készítette: Csabai Renáta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Egy szó hangjait kell nem helyes sorrendben hangoztatni a tanárnak. A tanuló feladata, hogy megjegyyezze a hangokat, helyes sorrendbe tétel után egy értelmes szót alkosson.

Eszközigény: -

Megjegyzés: A hallott hangokat nem szabad leírni, mindig fejben történik a hangok manipulálása. A szavak egy adott óra anyagához, témákhoz, eseményekhez, személyekhez, időponthoz is kapcsolódhatnak.

Variációk: Lehet nehezíteni a hangok számával, valamint, ha a tanulók adnak egymásnak, vagy a tanárnak feladványt. Illetve mondatalkotás is történhet a kitalált szóval.

Hangok – Szavak

3 betűs szavak:

1. g é b → bég	1. j m á → máj	1. s ő z → ősz, szó
2. ó á s → ásó	2. e i g → ige	2. h u j → juh
3. á b n → bán	3. j a f → faj	3. i h ú → hiú
4. m d ó → mód, dóm	4. g g ő → góg	4. m r ó → mór
5. l e v → elv	5. s e t → est	5. ú g l → lúg

4 betűs szavak:

1. d a ó n → anód	1. m á d a → dáma	1. m h o a → moha
2. d r á b → bárd	2. ú ő z f → fűző	2. n c l o → lonc
3. a a u r → aura	3. h z i ú → hiúz	3. c l a ó → lóca
4. b z ú a → búza	4. s í z e → ízes	4. k c r a → karc
5. f o c p → copf	5. j ő ö v → jövő	5. x i ó n → ónix

5 betűs szavak:

1. b d o á g → bádóg	1. o e a p r → opera	1. d á l v i → vádli
2. p ö ö l c → cölöp	2. n p ü n e → ünnep	2. h r á a f → hárfa
3. g m d o a → dogma	3. k o l k b → blokk	3. t e d t u → duett
4. e g r l e → gerle	4. m r o f a → amorf	4. ő é c k r → érckő
5. s u p k a → puska	5. ú z f i ó → fúzió	5. b g u ó z → buzgó

6 betűs szavak:

1. k r á i c l → cirkál	1. a f m t o n → fantom	1. b u r k a o → uborka
2. l e k i n s → kliens	2. ó a g l c a → galóca	2. d á p e n s → pedáns
3. í a l n b ó → albínó	3. t h a r m a → harmat	3. g i s m t a → stigma
4. x é t r m e → extrém	4. d d e e m r → dermed	4. e ü ő r p l → repülő
5. b d ő r ö n → bőrönd	5. v k o o j n → konvoj	5. ú l g a a n → lagúna

7 betűs szavak:

1. a o s t o p l → apostol	1. t v i m a n i → vitamin
2. t k k i a a t → taktika	2. k a p i f r o → apokrif
3. l l r i g a o → gorilla	3. z k b a s á a → zabkása
4. á s p i i r l → április	4. c i l b c e l → bliccel
5. t c o l s o k → colstok	5. i s í v t á s → visítás

13 Szógyűjtés

Feladat: Gyűjts szavakat a megadott hangkombinációkkal!

Célcsoport: felső tagozat-középiskola.

Forma: egyéni és csoportos.

Fejlesztési terület: *beszédészlelés, beszédértés, emlékezet, auditív figyelem, fonématudatosság, kognitív műveletek végzése és irányítása, szókincs.*

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, földrajz, fizika, kémia...stb., tehát a választott tantárgyak.

Készítette: Csabai Renáta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Gyűjts szavakat, úgy hogy az „és” betűkombináció bárhol lehet a szóban! Keress olyan szavakat, ahol az „és” betűkombináció a szó végén szerepel! Gyűjts olyan szavakat, amelyek „b” betűvel kezdődnek és „és” betűkombinációval fejeződnek be!

Eszközigény: lap, ceruza/toll.

Megjegyzés: Kezdetben szóban végezzük a feladatot, meghatározott számú szókeresés során lapra le is lehet jegyzetelni. A keresendő szavak számát fokozatosan és betűkombinációknak megfelelően lehet növelni. A megtalált szavakkal mondatot alkothatnak, amely egy óra anyagához, témájához, eseményéhez, vagy épp személyhez és időponthoz is kapcsolódhatnak.

Variációk: Meghatározhatjuk, hol szerepeljen a betűkombináció a szóban pl.: lehet nehezíteni, hogy meghatározzuk, hogy milyen betűvel kezdődjön és hogy milyen betűkombinációra érjen véget. Kiválasztott szavakkal történhet mondatalkotás módmeghatározással.

...és...

esésű, fésűl, kései, késel, késés, későn, később, vésés, présel, égetéskor, érzést, csengésű, evésre, termésből, festéshez

...és

kifejezés, emelés, tervezés, kivitelezés, szerelés, festés, kés, keresés, fejtés, összegzés, tervezés, rendelés, árrés, dőlés, edzés, ejtés, elmés, értés, érzés, esés, evés, fedés, fejés, fenés, főzés, fűtés, hűtés, illés, intés, ízlés, verejtékezés, kelés, kenés, kérés, késés, kevés, kivés, köpés, kötés, átverés, vetés, áramütés, áremelés, árverés, ölelés, csípés, mérés, rezgés, szedés, szövés, töltés, végzés, címkézés, döntés, éneklés, cselezés, evezés.

b... és

békés, bélés, bevés, bőgés, baklövés, ballépés, bekezdés, bűnhődés, bűnözés, büntetés, brekegés, bömbölés, böffenés, berregés, beszédés, betöltés, billenés, balhés, bencés, beesés.

...et...

betű, ismeretlen, helyettesít, Anett, beteg, betér, betét, beton, Bettina, cetli, duett, égető, ehető, érett, etető, gettó, hetes, hitet, Ivett, ketté, kettő, béget, követel, lehetőség, letép, letét, metódus, metró, metsz, metán, nettó, Odett, Zsanett, zengett, védhető, veletek, veszett, vetélés, veterán, vetítés, vetődés, vezeték, ültetés, üzletbe, tűrhető, tetején, tetovál, tető, tetszik, törtető, tehetős, szemetel, szerető, szerzetes, süketel, remete, retesz, kegyetlen, retikül, retusál, petárda, petevezeték, kibernetika.

...et

őket, német, delet, ecset, élet, éltet, elvet, érzet, eset, ezret, fejet, fémet, fizet, főzet, fűzet, gépet, ihlet, inget, jeget, jöhet, temet, lehet, liget, löket, lövet, mehet, menet, méret, miket, művet, nevet, nézet, ötlet, permet, viselet, viszket, vizelet, végzet, vehet, ütközet, tünet, tüntet, tűzeset, terület, többlet, tanévet, széklet, szeret, szervezet, szétvet, sürget, réműlet, reszket, részlet, jegyzet.

k...et

kelet, kenet, képet, keret, kéret, kezet, kergét, kezeltet, kerestet, kerevet, kivet, köpet, köret, kötet, követ, kőzet, könyvet, körzet, kabátszövet, kegyelet, képviselő, képzelet, képzet, kérdezet, kereset, készlet, késleltet, kezdet.

14 Közös történet

Feladat: Alkossunk egy történetet!

Célcsoport: felső tagozat-középiskola.

Forma: egyéni és csoportos.

Fejlesztési terület: *beszédészlelés, beszédértés*, emlékezet, auditív figyelem, auditív szerialitás, kognitív műveletek végzése és irányítása, szókincs, nyelvi kifejezőkészség, türelem.

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, földrajz, fizika, kémia...stb., tehát a választott tantárgyak.

Készítette: Csabai Renáta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: Minden tanuló egy mondatot mond, amely az előtte elhangzott mondatához kapcsolódik és a történet kialakulását segíti. A végén röviden foglalják össze a történetet!

Eszközigény: kép, szójegyzék.

Megjegyzés: A történet kapcsolódhat egy tantárgy vagy egy óra anyagához, tartalmához. Lehet személyhez, időponthoz, eseményhez és helyszínhez kapcsolódó is.

Variációk: Kezdetben segítségül megadhatunk képeket, kulcsszavakat, kifejezéseket is, amelyek segítik a mondat létrehozását és a történet kialakítását. Nehezítés, ha meghatározzuk, hogy a tanulók elé rakott szóhalmazból hány szót használjon fel a történethez, vagy éppen ők húznak szavakat, amelyeket bele kell szőniük a történetbe. Lehet nehezíteni, ha következő alkalommal megkérdezzük, emlékeznek a közös történetre, foglalják össze röviden.

Példa:**Tantárgy:** történelem

Hívószavak: kereskedelem, fűszerek, India, porcelán, szerszámok, munkamegosztás, piac, fegyverek, keresztes háború, egyházzsuzakadás, örökjog, feudális rendszer.

Közös történet: A kereskedelemnek fontos szerepe van. Érdemes kereskedni fűszerekkel, mert finomabb lesz tőlük az étel. India már csak tudja ezt, mert gazdag ízvilága van. De nem csak India szeretne menő lenni a fűszereivel, hanem Kína is a porcelánjaival is, ezért elhatározzák az ország emberei, hogy munkamegosztással erősítik meg a helyüket. A két ország ezért különböző szerszámokat gyárt le, hogy egymásnak eladhassák a piacon. Azonban Európa bedühödik, hogy őket kihagyták a játékból. Így fegyvereket vásárolva keresztes háborút indítanak India és Kína ellen. Persze az ott élő szegény embereknek ez nem tetszik, az egyháztól kérnek segítséget. De az egyház egymaga nem bírja a terheket, ezért kettészakad. A munkások jól járnak mert a sok veszekedés közben örökjogot kapnak, azaz övék lehet a föld ahol dolgoznak. Tehát létrejön a feudális rendszer.

15 Hangkeresős szógyűjtés

Feladat: szavak gyűjtése a megadott szempontok szerint.

Célcsoport: felső tagozat

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv

Készítette: Katona Brigitta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanulóknak olyan szavakat kell gyűjteniük, amelyekben a kiválasztott hang a szóban a jelölt helyen szerepel.

Pl. Keress olyan szavakat, amelyekben a 'sz' az első helyen áll... a második helyen áll, stb.:

1. helyen áll	színes, szándék, szerda, számóca
2. helyen áll	ősz, iszap, asztal, uszoda
3. helyen áll	vészfék, kesztyű, lesz, hiszékeny
4. helyen áll	araszol, klasszikus, odaszalad,
5. helyen áll	kereszt, kuvasz, dagaszt, íróasztal,
6. helyen áll	virágszirom, harcászat,
7. helyen áll	kulimászos,
8. helyen áll	térképész,

Eszközigény: nyomtatható táblázat, íróeszköz

Megjegyzés: A feladat időkeret adásával tehető izgalmassá.

Variációk:

Alsós tanulókkal fokozatosan be lehet vezetni ezt a típusú feladatot. Először a sorszámok helyett használjuk a 'szó elején', a 'szó végén', a 'szó közepén' kifejezéseket. Ha ez már jól megy, fokozatosan bővítjük a táblázatot az 1. helytől kezdve.

Melléklet: nyomtatható táblázat

16 Idegen szavak ismétlése különböző háttérzajokkal

Feladat: idegen szavak elismétlése különböző zavaró háttérzaj mellett (a fokozatok betartásával).

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Forma: egyéni

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, lényegkiemelés, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv

Készítette: Katona Brigitta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanuló a tanár által sorolt idegen szavakat, számára értelmetlen szavakat ismétli. A szavak ismétlése közben fokozatosan különböző zajokat, háttérhangokat kapcsol be a tanár, amivel nehezíti a beszédészlelést. A feladat koncentrációt igényel a tanulótól, hisz számára nehéz, ismeretlen vagy értelmetlen szavakat kell elismételnie.

Eszközigény: rádió, magnó vagy olyan eszköz, amivel zenét lehet lejátszani, szógyűjtemény.

Megjegyzés: a feladat több tanulóval is végezhető, a tanár kérheti sorban a tanulókat az ismétlésre, de rámutatással, odafordulással is jelezheti, melyik tanuló következik. Szavak idegen szavak szótárából, helyesírási szótárból gyűjthetők a feladathoz.

Variációk:

A feladat különböző nehézségi fokon végezhető, ezek sorban:

- zavaró háttérzaj nélkül, csendben kell elismételni a szavakat,
- csak hangszeres zenével a háttérben kell ismétlni,
- énekes zenét hallva kérjük az ismétlést,
- beszéd mellett kérjük a szó ismétlését (pl. híreket vagy beszélgetést hallgatva a rádióból).

A feladatot variálhatjuk még a szerint is, hogy azonos hanggal kezdődik mindegyik (könnyebb), illetve teljesen eltérően kezdődő szavakat sorolunk (nehezebb).

Melléklet: szógyűjtemény

17 Szófogyasztás előlről

Feladat: a szó elfogyasztása úgy, hogy mindig elhagyjuk az első hangot.

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, fonológiai tudatosság

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv

Készítette: Katona Brigitta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanuló az adott szó hangjait folyamatosan elhagyja a szó elejétől kezdve. Pl. papír – apír – pír – ír- r.

Eszközigény: szavak gyűjteménye.

Megjegyzés: a feladat több tanulóval is végezhető: az egyik esetben a tanár kérheti sorban a tanulókat a szófogyasztásra, a másik esetben pedig együtt, egyszerre fogyasztják a szavakat. Ha alsó tagozaton még szükséges, akkor az elhagyott hangokat a tenyerébe is suttoghatja kezdetben a gyermek, s csak a szómaradékot ejti ki hangosan.

Variációk:

A szófogyasztás nehézségi fokozatai:

- mássalhangzóval kezdődő szavak fogyasztása
- mássalhangzó-torlódással kezdődő (pl. troli)
- magánhangzóval kezdődő
- a szó belsejében van mássalhangzó-torlódás

És természetesen a rövidebb szavaktól haladunk a hosszabb szavak felé.

Melléklet: -

18 Szófogyasztás hátulról

Feladat: a szó elfogyasztása úgy, hogy mindig elhagyjuk az utolsó hangot.

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület: beszédészlelés, fonológiai tudatosság

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv

Készítette: Katona Brigitta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanuló az adott szó hangjait folyamatosan elhagyja a szó végéről kezdve. Pl. papír – papí – pap – pa – p.

Eszközigény: szavak gyűjteménye.

Megjegyzés: a feladat több tanulóval is végezhető: az egyik esetben a tanár kérheti sorban a tanulókat a szófogyasztásra, a másik esetben pedig együtt, egyszerre fogyasztják a szavakat. Ha alsó tagozaton még szükséges, akkor az elhagyott hangokat a tenyerébe is suttoghatja kezdetben a gyermek.

Variációk:

A szófogyasztás nehézségi fokozatai:

- mássalhangzóval végződő szavak fogyasztása
- magánhangzóval végződő
- a szó belsejében van mássalhangzó-torlódás

És természetesen a rövidebb szavaktól haladunk a hosszabb szavak felé.

Melléklet: -

19 Abc-s szókitaláló

Feladat: a szó összerakása abc sorrendbe rendezett betűkből.

Célcsoport: alsó és felső tagozat

Forma: egyéni, csoportos

Fejlesztési terület: beszédészlelés, fonológiai tudatosság, szintetizálás

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv, bármelyik tantárgy

Készítette: Katona Brigitta

Származás: részben adaptált

Feladat leírása: A tanuló az abc sorrendbe rendezett betűkből rakja össze a szót, tulajdonképpen betűszintézist végez. Pl. a, c, e, r, u, z – ceruza

Eszközigény: szavak gyűjteménye.

Megjegyzés: A feladat alkalmazható más tantárgyakhoz kapcsolódó szavakkal is, beépítve az adott tanórába játékként, időkitöltőként, vagy a tananyag elsajátítása érdekében.

Variációk: A különböző hosszúságú szavak eltérő nehézséget jelentenek a tanulóknak. Figyeljünk arra, hogy kis segítséggel megoldható feladványokat válasszunk a gyermekeknek.

Melléklet: -

Mellékletek:

Hangkeresős szógyűjtés:

A keresett hang: _____	
1. helyen áll	
2. helyen áll	
3. helyen áll	
4. helyen áll	
5. helyen áll	
6. helyen áll	
7. helyen áll	
8. helyen áll	

Szógyűjtemény az Idegen szavak ismétlése különböző háttérzajokkal c. feladathoz

A

abrázió, adenektómia, adjusztálás, affiliáció, agglutináló, ambrózia, anabaptista, apokalipszis, arbitrarium, aspektus, asztigmatizmus, atmosféra, autoinfekció, avanturin, avanszál, azbeszt

B

bajonett, bakteriológia, bauxitcement, belemnitek, bergamott, blasztoderma, binokuláris, bioszféra, bizantinizmus, bogumilok, bolsevizmus, bonifikáció, breviárium, bulletin

C

celebrál, celibátus, cellulóz, centenárium, centralizációs, cenzúra, ceremónia, cesarizmus, cikatrizáció, ciklikus, cinkográfia, cinkvitriol, cirkónium, ciszterciták, civilizáció, cvikker

D

daktiloszkópia, daltonizmus, debarasszíroz, decentralizáció, dedukció, demográfia, dentin, dialektika, differenciálódás, dogmatizmus, dormitórium, dramaturgia, dualizmus, duplex

E

ebonit, egocentrikus, ekcéma, eklipszis, ektoderm, elektrolízis, elementáris, emancipáció, emeritált, endokarditisz, epidermisz, ergológia, eszperanto, etnográfia, evidencia, excentrikus

F

fagociták, fantazmagória, farmakológia, feminizmus, fermentáció, feudalizmus, filagória, filtrálás, flagellánsok, fluktuáció, fonográf, fototípia, frekvencia, fruktifikál, fuszekli, fúzió

G

galvanizál, gasztrosztómia, generális, geocentrikus, germanizmus, gerundium, grandiózus, gigantosaurusz, glaukóma, glikogén, glosszárium, gnoszticizmus, gobelin, grafológia

H

hafnium, hagiográfia, hebridák, hedonizmus, hegemónia, heliocentrikus, hemoglobin, herbárium, hexameter, hidraulika, hipokondria, história, honorárium, horribilis, hugenották

I

identifikálni, ignorál, illegitim, imaginárius, imperializmus, impulzus, individuális, ingrediens. integritás, intenzív, interpelláció, inverzió, irracionális, izokromatikus, izometris,

J

jakobinusok, jambusz, jatagán, jódlizás, jodoform, jubileum, jupiter, jurátus, juxta

K

kabinet, kaleidoszkóp, kalkuláció, kálvária, kámzsa, cancellár, kandeláber, kenotron, kentaur, kinematográf, klimatológia, kohézió, kompetens, konverzáció, konzorcium, krizoberill, kvóta

L

labiális, lamentáció, laringoszkóp, legalizál, legitimáció, leporelló, leukocitózis, liberális, líceum, lignit, limitáció, litánia, literatúra, logaritmus, lojális, lokálpatriotizmus, luszter

M

madrigál, magisztrátus, makréla, makrokozmosz, mandátum, markáns, marxizmus, melioráció, memorandum, merkantilizmus, miszticizmus, molibdén, monogenezis, mortológia

N

naftalin, nazális, negligál, nekrológ, neoklasszicizmus, neuraszténia, niktaniszta, Nióbbium, nitrifikáció, nonkomformista, nonszensz, notabilitás, notórius, numerikus

O

obeliszk, obszidián, odontológia, okarina, okkazonalizmus, oktagon, ombrográf, opalizálás, opozíció, oratórium, originális, ortodox, ortokromatizmus, oszcillátor, oxidáció, ozmium

P

pacifizmus, pagoda, paleogeográfia, paliszander, pankreász, panoptikum, parafrázis, parciális, partikuláris, partitúra, pentatlon, perspektíva, piederasztál, ponderábilis, presztízs, proletár

R

racionalizálás, radikalizmus, rapszódia, recepció, reciprocitás, reflektál, regresszív, releváns, rentábilis, reprezentál, restancia, retorika, retrospektív, rigolízis, rotáció, rusztikus

S

salétrom, satrapa, sillabizálás, Sirokkó, skalpolás, skandál, skorbut, specifikáció, spektrum, spiritualizmus, stabilizátor, stádium, statisztika, stilizálás, strófa, struktúra, stukkó

SZ

szabotázs, szalakóta, szamojédok, szangvinikus, szcenárium, szecesszió, szekularizáció, szimbiózis, szindikátus, szortiment, szubjektivitás, szubsztancia, szuterén, szuverenitás

T

Tajgetosz, talentum, tangens, taxaméter, tektonikus, temperamentum, tendencia, teokrácia, territórium, tinktúra, toleráns, tortúra, transzparens, trilaterális, tuberkulózis, turbulens

U

ukáz, ultimátum, ultramontanizmus, uniformis, unionisták, unitárius, univerzális, urbárium, urométer, utenzíliák, utilis, utópia, uzurpál

V

vacillál, vakcina, variabilis, variáns, varieté, vegetatív, vehemencia, velocipéd, vertikális, vestibulum, viadukt, vikárius, vindikál, vinkulum, virulens, vitalizmus, volumen, voluntarizmus

Z, ZS

zapotékok, zelóta, zigóta, zodiákus, zsendő, zsellér, zsenáns, zsinagóga, zsolozsma, zsurnalisztika, zürjének

Források: Idegen szavak és kifejezések kézikönyve (Merényi Kiadó)

20 Szent-kereső

Feladat: Milyen Árpád-házi szentek nevét hallod?

Célcsoport: felső tagozat, középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédértés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem, ének-zene

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját készítésű feladat

Feladatléírás: A feladatlapot a gyermek elé helyezzük. Megbeszéljük közösen, hogy milyen Árpád-házi szenteket látnak a feladatlapon. A feladat előtt közöljük a tanulókkal, hogy két szent kakukktojás. A pedagógus ezután felolvassa a himnusz szövegét a tanulóknak, akik megkeresik és bekarikázzák az összes, versben szereplő Árpád-házi szent képét. A feladat végén megmarad a két kakukktojás: Kinga és Piroska.

Eszközigény: feladatlap, ceruza, radír

Megjegyzés: A himnusz kottája az 1. sz. mellékletben található.

Variációk:

A feladat nehezített változata:

A tanulók nem kapják meg előre a feladatlapokat. A pedagógus elénekli a dalt vagy meghallgatják azt felvételtől a tanulók. A himnusz közben megjegyzi a szentek nevét a tanulók, majd megkeresik és bekarikázzák a dalban szereplő szentek képét. A feladat végén megmarad a két kakukktojás: Kinga és Piroska.

Szöveg:

Isten hazánkért térdelünk Elődbe,
Rút bűneinket jószággal főd be.
Szent magyaroknak tiszta lelkét nézzed,
Érdemét idézzed.

István királynak szíve gazdagságát,
Szent Imre herceg kemény tisztaságát,
László királynak vitéz lovagságát,
Ó, ha csak ezt látnád!

Szent Erzsébetből hős szeretet árad.
Margit imái vezekelve szállnak.
Minket hiába, Uram ne sirasson,
Áldott Boldogasszony.

Ránk bűnösökre minden verés ráfér.
De könyörögnek ők tépett hazánkért.
Hadd legyünk mink is tiszták, hősök, szentek:
Hazánkat így mentsd meg!

Megoldás: István király, Imre herceg, László, Erzsébet, Margit

Szent-kereső feladatlap

Szent László

Szent István

Szent Imre herceg

Szent Erzsébet

Szent Margit

Szent Piroska

Szent Kinga

21 Szolmizációs hangkereső

Feladat: Milyen szolmizációs hangok nevét hallod?

Célcsoport: felső tagozat, középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, auditív figyelem, belső hallás, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, ének-zene

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját készítésű feladat

Feladatléírás: A dalt elénekli a pedagógus vagy meghallgatják felvételről a tanulók. Az a feladat, hogy a gyerekek kihallják az „ut”, „re”, „mi”, „fa”, „szol” és „la” szolmizációs hangokat. Amikor meghallják az adott szavakat, fel kell tenni a kezüket. A feladat elején tisztázzuk, hogy a mai dó hang régi megfelelője az „ut” volt.

Eszközigény: -

Megjegyzés: A himnusz kottáját lásd a 2. sz mellékletben.

Variációk:

22 Koronázási jelvények

Feladat: Ismerj rá a koronázási jelvényekre!

Célcsoport: felső tagozat, középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját készítésű feladat

Feladatléírás: A mondatokat szótagolva felolvassuk a tanulóknak, akiknek rá kell ismerniük az adott koronázási jelvényre.

Eszközigeny:

Megjegyzés:

Variációk:

A feladat nehezített változata:

A pedagógus hangonként olvassa fel a mondatokat, és a tanulóknak úgy kell ráismernie az adott koronázási jelvényre.

A válaszadásban is lehet differenciálva nehezíteni a feladatot. Ebben az esetben a tanuló is szótagolva, illetve hangonként mondja meg a megoldást.

Magyarország az Árpádok idején

Teljes szöveg:

1. A magyar államiság jelképe. Kalandos sorsa volt. Két részből áll: a felső keresztpánt a latin része, az alsó abroncs a görög része **Korona**
2. A földet, a hatalmat és a világot jelképezi. Aranygömb, rajta kettős apostoli kereszt **Alma**
3. Eredetileg miseruha volt. Ezen található az egyetlen hiteles ábrázolása Szent Istvánnak **Palást**
4. Buzogány alakú, mely mogyorófa nyelén hegyikristály található **Jogar**
5. A legfiatalabb koronázási jelvény. Velencében készült. Az eredeti az Atilla-kard lehetett **Kard**

Szótagolt szöveg:

1. A ma-gyar ál-lam-i-ság jel-ké-pe. Ka-lan-dos sor-sa volt. Két rész-ből áll: a fel-ső ke-reszt-pánt a la-tin ré-sze, az al-só ab-roncs a gö-rög ré-sze

Ko-ro-na

2. A föl-det, a ha-tal-mat és a vi-lá-got jel-ké-pe-zi. A-ranygömb, raj-ta ket-tős a-pos-to-li ke-reszt

Al-ma

3. E-re-de-ti-leg m-is-e-ru-ha volt. E-zen ta-lál-ha-tó az e-gyet-len hi-te-les áb-rá-zo-lá-sa Szent Ist-ván-nak

Pa-lást

4. Bu-zogány a-la-kú, mely mo-gyo-ró-fa nye-lén he-gyi-kris-tály ta-lál-ha-tó

Jo-gar

5. A leg-fi-a-ta-labb ko-ro-ná-zá-si jel-vény. Ve-len-cé-ben ké-szült. Az e-re-de-ti az A-til-la-kard le-he-tett

Kard

Szótagolt szöveg:

6. A m-a-gy-a-r á-l-l-a-m-i-s-á-g j-e-l-k-é-p-e. K-a-l-a-n-d-o-s s-o-r-s-a v-o-l-t. K-
é-t r-é-sz-b-ő-l á-l-l: a f-e-l-s-ő k-e-r-e-sz-t-p-á-n-t a l-a-t-i-n r-é-sz-e, a-z a-l-
s-ó a-b-r-o-n-cs a g-ö-r-ö-g r-é-sz-e

K-o-r-o-n-a

7. A f-ö-l-d-e-t, a h-a-t-a-l-m-a-t és a v-i-l-á-g-o-t j-e-l-k-é-p-e-z-i. A-r-a-ny-g-ö-
m-b, r-a-j-t-a k-e-t-t-ő-s a-p-o-s-t-o-l-i k-e-r-e-sz-t

A-l-m-a

8. E-r-e-d-e-t-i-l-e-g m-i-s-e-r-u-h-a v-o-l-t. E-z-e-n-t-a-l-á-l-h-a-t-ó a-z e-gy-e-t-l-
e-n h-i-t-e-l-e-s á-b-r-á-z-o-l-á-s-a Sz-e-n-t I-s-t-v-á-n-n-a-k

P-a-l-á-s-t

9. B-u-z-o-g-á-ny a-l-a-k-ú, m-e-ly m-o-gy-o-r-ó-f-a ny-e-l-é-n h-e-gy-i-k-r-i-s-t-á-
ly t-a-l-á-l-h-a-t-ó

J-o-g-a-r

10. A l-e-g-f-i-a-t-a-l-a-b-b k-o-r-o-n-á-z-á-s-i j-e-l-v-é-ny. V-e-l-e-n-c-é-b-e-n k-é-
sz-ü-l-t. A-z e-r-e-d-e-t-i az A-t-i-l-l-a-k-a-r-d l-e-h-e-t-e-t-t

K-a-r-d

23 Károly Róbert mindenhol

Feladat: Hányszor hallod Károly Róbert nevét az olvasmányban?

Célcsoport: felső tagozat, középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédértés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját feladatlap

Feladatléírás: A pedagógus felolvassa a tanulóknak az olvasmányt. A tanulóknak húzni kell egy vonalat a füzetben, ahányszor a Károly Róbert nevet hallják.

Eszközigeény: füzet, ceruza

Megjegyzés: Megfejtés: 13

Variációk:

A feladat nehezített változata:

A Károly Róbert mellett a „korona” szót is meg kell figyelniük a tanulóknak. Az egyik esetben piros, a másik szó esetében kézzel húznak vonalat a füzetben. Ennél a feladatnál az olvasmány első két bekezdését használjuk.

Megoldás: Károly Róbert 5, Korona: 11

A Magyar Királyság gazdasága az Anjou-korban

1301-ben kihal az Árpád-ház, amely 300 évig adta Magyarország királyait. Így Magyarország trónjáért vetélkedés kezdődött a nőági örökösök között. Először **Károly Róbert**, aki a nápolyi anjou (anzsu) házból származott, és a cseh trónörökös Vencel között folyt a harc. **Károly Róbertet**, akit az itáliai bankárok és a pápa támogatott, megkoronázták egy alkalmi koronával 1301-ben, de a Szent Korona Vencel fejére került. 1305-ben azonban Vencel lemond a koronáról Ottó bajor herceg javára, mivel apja meghalt, és így elfoglalta a cseh trónt. Az országot közben egymással vetélkedő kiskirályok (oligarchák) uralták. Saját hadseregük és hivatalaik voltak, sőt más királyokkal egyenrangúként tárgyaltak. Olyan családok vették át az ország irányítását, mint az Abák, a Kőszegiek, a Borsák vagy a Csákok. Közülük az egyik, Kán László, aki Erdélyt uralta, elfogta Ottót, elvette tőle a koronát, és kizavarta az országból.

Ezt követően 1309-ben újból megkoronázták **Károly Róbertet**, de az igazi koronázás csak 1310-ben történt meg, amikor Kán László visszaadta **Károly Róbertnek** a Szent Koronát. A szokásjog szerint ugyanis csak az lehet Magyarország királya, akit Székesfehérváron, az esztergomi érsek, a Szent Koronával koronáz meg. A koronázás után a király, tárgyalásokba kezdett a kiskirályokkal, de mivel ezek nem vezettek eredményre, végül katonai erővel győzte le őket a rozgonyi csatában 1312-ben. Később 1330-ban egy Zách Felicián nevű nemes merényletet követ el ellene, de ez sikertelen lesz és a véres megtorlás után már többet nem fenyegeti veszély **Károly Róbertet**.

Ezek után **Károly Róbert** már békére törekedett és uralkodása nagy részében azon igyekezett, hogy újra felvirágoztassa Magyarországot. Számos új intézkedéssel **Károly Róbertnek** sikerült Magyarországot felvirágoztatnia, és Európa egyik legerősebb hatalmává tennie.

Megreformálta a bányászati jogokat. **Károly Róbert** reformja után a birtokos megkapta a kibányászott ásványkincs 10%-át és övé lett a bányászati jogért fizetett bányabér 1/3-is. Így sorra nyíltak meg Magyarországon a nemesfém bányák. Bevezették a kapu adót is, amelyet minden olyan nagyságú kapu után kellett fizetni, amely alatt egy megrakott szénásszekér elfért. Bevezették ez mellett a 30-ad vámot is. Ennél az áru 30-ad részét be kellett adni adóba, ha valaki az ország határán be- vagy kihozott árut. Volt még a cenzus, amit a királyi birtokokon élők fizettek, a rendkívüli adó, amit vészhelyzet esetén szedtek, a beszállásolás, amit azt jelentette, hogy ha arra jár a királyi sereg, akkor be kell fogadni, szállást és ellátást kell számukra biztosítani, illetve külön adót fizettek a különleges

jogállású népek.

Ahogy az ország megerősödött, úgy nőtt a nemzetközi tekintélye is. Így került sor 1335-ben a visegrádi királytalálkozóra, amin **Károly Róbert** meghívására Luxemburgi János cseh király és III. Kázmér lengyel király vett részt. Ezen a találkozón két fontos megállapodás is született. Egyrészt elhatározták, hogy létesítenek egy Bécsset elkerülő kereskedelmi útvonalat, hogy ne érintse őket hátrányosan Bécs árumegállító joga. Másrészt megállapodtak abban, hogyha Kázmérnak nem születik fiú örököse, akkor a lengyel trónt **Károly Róbert** fia örökli. Ez meg is történt, így **Károly Róbert** fia Nagy Lajos egyszerre lett Magyarország és Lengyelország királya. A két ország azonban nem olvadt össze, csupán a király személyében lett közös. Ezt personalunióknak hívják. Ténylegesen Lengyelországot majd **Károly Róbert** özvegye a lengyel származású Lokietek Erzsébet fogja irányítani.

Károly Róbert 1343-ban halt meg, utódja fia Nagy Lajos lett. Uralkodása alatt belső stabilitást, és gazdasági felvirágzást hozott az országba, így neki köszönhetően Magyarország a következő 100 évben Európa egyik vezető nagyhatalmává vált.

24 Ókori fejtörő

Feladat: Titkos nyelven ókori személyek kitalálása

Célcsoport: felső tagozat (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját feladat

Feladatléírás: A pedagógus felolvassa az adott történelmi személyre jellemző mondatot, majd az ókori történelmi személyek nevét magánhangzók kiemelésével mondja. A tanulóknak ki kell találniuk az adott személy nevét.

Eszközigény:

Megjegyzés:

Variációk:

A feladat nehezített változata:

Az ókori történelmi személyek neveit csupán a magánhangzók kiemelésével kell kitalálni a tanulóknak, nem jár hozzá magyarázó szöveg.

Kik azok a történelmi személyek, akik ezt mondatták magukról?

1. Apám vesztét feledékenységem okozta: elfelejttem a fekete vitorlát fehérre cserélni.

É-e-u=Thészeusz

2. Hosszú szenvedések után egy fügefafa alatt „megvilágosodtam”, és rájöttem, hogy a legjobb út a középút. Sokat meditálok, testem-lelkem ápolom.

A-u-a-a u-a=Gautama Buddha

3. Enkidu előbb ellenségem, majd jó barátom lett. Sok kalandban vettünk részt együtt, ám az örök élet fűvét nélküle találtam meg.

I-a-e=Gilgames

4. Én gurítottam az aranyalmát mulatozó isten-társaim közé, vizályt keltve köztük.

A-o-i-é=Aphrodite

5. Két fő tulajdonságom a leleményesség és a ravaszság. legbüszkébb „falovamra” vagyok, ami a görögöket segítette Trója elleni harcukban.

O-ü-e-u=Odüsszeusz

6. Szerető férjemtől gyönyörű függőkertet kaptam, ami az ókori világ egyik csodája lett.

E-i-á-i=Szemiramisz

7. Úgy lettem Ázsia ura, hogy kardommal kettévágtam a kibogozhatatlan csomót.

A á-o=Nagy Sándor

8. Rólam nevezték el azt az esküt, amit ma is minden újonnan végzett orvos tesz.

I-o-á-é=Hippokratész

9. Újranövő májamat minden nap sas marcangolta. Ez volt a büntetésem, amiért elloptam a tüzet az Olümposzról az emberek számára.

O-é-e-u=Prométheusz

10. Ügyes kezű athéni szobrászmester voltam. Fő művem: a Diszkoszvető.

Ü-ó=Mürón

25 Idegen papagáj

Feladat: Idegen szavak visszamondása

Célcsoport: középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédészlelés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját feladat

Feladatléírás: A pedagógus által mondott történelmi fogalmakat helyesen kell visszamondaniuk a tanulóknak.

Eszközigény:-

Megjegyzés: -

Variációk:

1. forspont
2. héliiaia
- 3 primogenitúra
4. infrastruktúra
- 5. anabaptisták**
- 6. Peiszisztrátosz**
7. intronizáció
- 8. amphiktüónia**
- 9. antiklerikalizmus**
- 10. ergasztérionok**
- 11. frigidarium**
- 12. osztrakizmosz**
- 13. pentakosziomedimnoszok**
- 14. perioikoszok**
15. Aegyiptopithecus
16. domesztikáció
17. konfucianizmus
18. areioszpagosz
19. Nabukodonozor
20. Pragmatica Sanctió
21. Ratio educationis
22. osztrakiszmosz
23. metoikoszok
24. izolacionizmus
25. konvertibilitás
26. antropocentrikus
27. *szeiszaktheia*
28. patrimonialis királyságnak
29. siculicidium

26 Szólánc

Feladat: Folytasd a sort!

Célcsoport: középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: csoportos

Fejlesztési terület: *beszédszlelés*, auditív figyelem, koncentráció

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem, ének-zene

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját feladat

Feladatléírás: Választunk egy témakört. A Szólánc I. esetében történelemből Mária Terézia és II. József korát. A pedagógus mondja a kezdő szót: II. József. Egy tanulónak az adott szó utolsó betűjével kell egy szót mondania az adott témában, amely azzal a betűvel kezdődik és így tovább. A Szólánc II. esetében az ének-zene tantárgynál a hangszer témakört válasszuk. A feladat ugyanaz, mint a fent leírtak.

Eszközigény:

Megjegyzés:

Variációk:

Szólánc I.

II. József-I. Ferenc-cégér-robot-tized-dézsmá-adómentesség-Galícia-Ausztria-alsófokú
iskolarendszer-Ratio Educationis-Siskovics-császár-rendelet-trón-német-tanügyi reform-
Mádéfalvi veszedelem-Mária Terézia

Szólánc II.

1. Zongora- akusztikus gitár-rebek-klarinét-tekerőlant-triangulum-marimba-aulosz-
szaxofon-nagybőgő

2. Xilofon-nádduda-angolkürt-tekerőlant-trombita-akusztikus gitár-rebek-klarinét-
triangulum-maracas-szaxofon-nagybőgő

3. Hegedű-üstdob-bendzsó-oboa-aulosz-szintetizátor-rebek-kürt-töröksíp-pergődob-brácsa-
angolkürt-tárogató-orgona

27 Szólóhívást segítő gyakorlatok

Feladat: Gyűjtsünk szavakat!

Célcsoport: felső tagozat, középiskola (egyéb pszichés fejlődési zavar)

Forma: egyéni és csoportos

Fejlesztési terület: *beszédszlelés*, auditív figyelem, koncentráció, szerialitás

Tantárgyi koncentráció: fejlesztés, történelem, ének-zene

Készítette: Skultétiné Annók Ágnes

Származás: Saját feladat

Feladatlírás:

Választunk egy témakört. Gyűjtsünk olyan szavakat, amelyekben a „r” hang a következő helyen van!

Eszközigény:

Megjegyzés:

Variációk:

A feladat könnyített változata: Hol hallod a „r” hangot? A pedagógus mondja a szavakat, a tanulóknak meg kell mondani, hogy a szóban hányadik a „r” hang.

Történelem tantárgy- Mária Terézia és II. József kora

- 1. helyen van a „r” hang:** robot, Ratio educationis
- 2. helyen van a „r” hang:** trón, úrbárium, országgyűlés, ország, örökös, úriszék, uralkodó
- 3. helyen van a „r” hang:** Mária Terézia, Ferenc, kormány, porosz, törvény, birodalom, kerület
- 4. helyen van a „r” hang:** ipar
- 5. helyen van a „r” hang:** reform, cégér, császár, háború, úrbárium
- 6. helyen van a „r” hang:** zsellér

Ének-zene tantárgy- Hangszerek

- 1. helyen van a „r” hang:** rebek
- 2. helyen van a „r” hang:** brácsa, triangulum, trombita, orgona)
- 3. helyen van a „r” hang:** hárfa, marimba, pergődob, maracas, kürt, harsona
- 4. helyen van a „r” hang:** klarinét, vibrafon
- 5. helyen van a „r” hang:** citera, tekerőlant, gitár
- 6. helyen van a „r” hang:** zongora
- 7. helyen van a „r” hang:** tenorbrácsa
- 8. helyen van a „r” hang:** cintányér

Felhasznált források:

1. Magyar szentek himnusza kotta:

<http://hetkapolna.vaciegyszegyhazmegye.hu/wp-content/uploads/2012/07/Szent-Istv%C3%A1n-Kir%C3%A1ly.pdf>

2. Magyar szentek himnusza zene:

<https://www.youtube.com/watch?v=eHsguPIHNKM>

3. Szent János himnusz kotta:

https://www.google.hu/search?q=ut+queant+laxis+kotta&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=lv7oBJavqx_2SM%253A%252Cvj1TA1LPtf8LDM%252C_&usg=AFrqEzfG9iS7YJwh5Y-lfRkAuG2J7y0mLw&sa=X&ved=2ahUKEwi8-Nrn8JvdAhUR2KQKHTdEB9QQ9QEwBHoECAUQDA#imgrc=lv7oBJavqx_2SM:

4. Szent János himnusz ének:

<https://www.youtube.com/watch?v=9fMppPLocmo>

5.

https://www.google.hu/search?biw=1366&bih=643&tbm=isch&sa=1&ei=wJGLW5PtGYjHwQKSgbc4&q=szent+istv%C3%A1n+k%C3%A9p&oq=szent+istv%C3%A1n+k%C3%A9p&gs_l=img.3..0l3j0i8i30k114.50660.51566.0.51874.4.4.0.0.0.207.775.0j3j1.4.0....0...1c.1.64.img..0.4.761...0i67k1j0i24k1.0.fXqgKZwpcayY#imgrc=&spf=1535873733018

6.

https://www.google.hu/search?q=Szent+Imre&stick=H4sIAAAAAAAAAAONQFuLUz9U3MC1MKshSQjBPMWKwDTNMC4xhbNO0srJTjBwgtNFaXvYpRi4wMyOj2CADriYnwxihzADqt48yST3F6NxUGpOYklqikJJvkJwVWpeiYJnblGqQmJeioKnoJncUnZ4YV5Cr mJ6ZWJRQrZmUWHF-ZU7mJBOGoXC9wwAFtm0InEAAAA&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiBhJ_v55vdAhWCKFAKHRc1DhIQ_AUICigB&biw=1366&bih=643#imgrc=dqh3VzsDRvR9CM:&spf=1535873973461

7.

https://www.google.hu/imgres?imgurl=https://turul.info/images/galeria/5903_x500.jpg&imgrefurl=https://turul.info/szentek/szentpiroska&h=500&w=329&tbnid=z4IZCmDIqXwZIM:&q=szent+piroska&tbnh=160&tbnw=105&usg=AFrqEzcIRR2FD-6CLusFunaSbE8cJ3lS8w&vet=12ahUKEwi12K7n6ZvdAhXSIIAKHUENCPUQ_B0wEXoECAyQEW..i&docid=XydtT53YHNCyYM&itg=1&sa=X&ved=2ahUKEwi12K7n6ZvdAhXSIIAKHUENCPUQ_B0wEXoECAyQEW

8.

https://www.google.hu/imgres?imgurl=http://www.danyikronika.hu/files/images/szent%2520kinga.jpg&imgrefurl=http://www.danyikronika.hu/node/9138&h=325&w=243&tbnid=4ifL8hpRsvzZM:&q=szent+kinga&tbnh=186&tbnw=139&usg=AFrqEzdancSD7hqHBLYe bR0GK64sfSigmQ&vet=12ahUKEwixupym6pvdAhXHfYlAKHfuMA_YQ_B0wCnoECAoQCQ..i&docid=Bhe1uN1EffwSFM&itg=1&sa=X&ved=2ahUKEwixupym6pvdAhXHfYlAKHfuMA_YQ_B0wCnoECAoQCQ

9.

https://www.google.hu/search?biw=1366&bih=643&tbm=isch&sa=1&ei=cZqLW_maE4WZkgXbt7RI&q=szent+erzs%C3%A9bet&oq=szent+erzs&gs_l=img.1.0.0i67k1j019.14204.16236.0.18005.10.8.0.2.2.0.215.1175.0j7j1.8.0....0...1c.1.64.img..0.10.1201...0i10k1.0.jHtzR0KsN0E

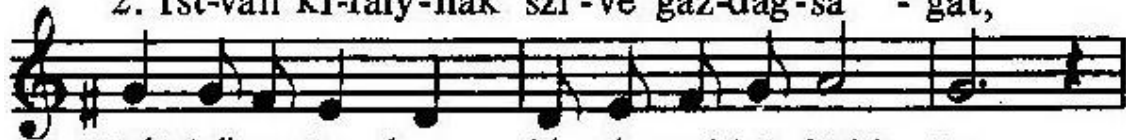
1. sz. MELLÉKLET

A magyar szentek himnusza

1. Is - ten, hazán - kért tér - de - lünk E - lőd - be.

2. Ist - ván ki - rály - nak szí - ve gaz - dag - sá - gát,

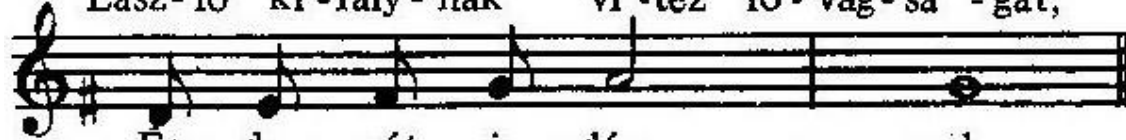
Rút bű - ne - in - ket jó - sá - goddal föd - d be.

Szent Imre her - ceg ke - ménytiszta - sá - gát,

Szent magya - rok - nak tisz - ta lel - két néz - zed,

Lász - ló ki - rály - nak vi - téz lo - vag - sá - gát,

Er - de - mét i - déz - zed.

Ó, ha csak ezt lát - nád!

3. Szent Erzsébetből hős szeretet árad.

Margit imái vezekelve szállnak.

Minket hiába, Uram, ne sirasson

Áldott Boldogasszony.

4. Ránk bűnösökre minden verés ráfér,

De könyörögnek ők tépett hazánkért.

Hadd legyünk mink is tiszták, hősök, szentek:

Hazánkat így mentsd meg!

2. sz. MELLÉKLET

Szent János himnusz

Ut queant laxis

Ut que- ant la - xis Re - so - na - re fib - ris

Mi - ra ge - sto - rum Fa - mu - li tu - o - rum

Sol - ve pol - lu - ti La - bi - i re - a - tum,

San - cte Jo - an - nes.

28 Verselős színező

Feladat: Rajzoljunk egy lapra gyümölcsöket, s tegyük a gyermek elé az asztalra. Színezd ki azokat a gyümölcsöket, amelyek a versben szerepeltek!

Célcsoport: alsó tagozat

Forma: egyéni és csoport is lehet

Fejlesztési terület: *beszédészlelés, beszédértés, beszédfigyelem, motoros válaszadás, reakció, finommotorika*

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom

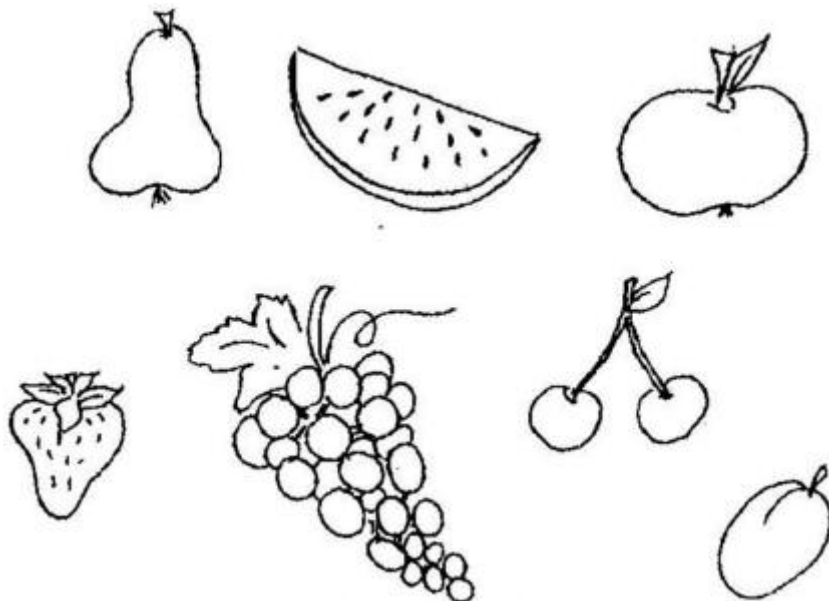
Készítette: Bende-Sebestyén Gabriella

Származás: adaptált

Feladat leírása:

Rajzoljunk egy lapra gyümölcsöket, s tegyük a gyermek elé az asztalra. Majd mondjuk el a következő versikét:

Saláta-bokorba
terem a kis udvarba.
Méz-körte, vaj-alma
terem a hegyoldalba.
Gyere, tartsd kicsi sapkád,
adok érett, piros almát.
Gyere, tartsd kicsi kendőd,
adok édes, puha szőlőt.

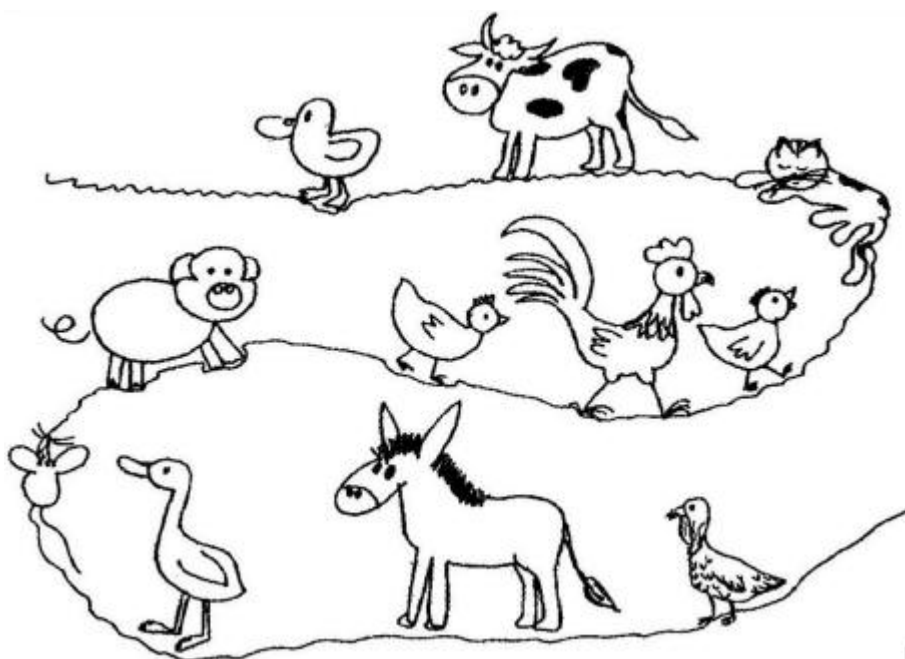
Eszközanyag: gyümölcsök képe előre nyomtatva, ceruza

Megjegyzés: Jól hallhatóan, megfelelően artikulálva, közepes tempóban mondjuk el a gyerekeknek a verset.

A vers elmondása után, megkérjük a tanulót arra, hogy színeze ki azokat a gyümölcsöket, amelyek a versben szerepeltek. Ha nehezen boldogul, mondjuk el újra a versikét, ezúttal soronként. Ha így is azt látjuk, hogy tanácstalan, akkor az újbóli elmondás során kissé nyomatékosan mondjuk a gyümölcs nevét, s meg is állunk egy pillanatra.

Hasonlóképpen lehet játszani több ismert gyermekdallal, gyermekverssel. Például énekeljék el a "Háp, háp, háp" kezdetű gyermekdalt, és közben rajzolják le az állatokat.

Háp! Háp! Háp!
Jönnek a kacsák!
Hű, de éhes,
hű de szomjas
ez a társaság!
Bú! Bú! Bú!
Boci szomorú.
De hogy feszít
tyúkjai közt
a Kukurikú!
Röf! Röf! Röf!
Orra sárba döf:
Sonka-lábán
Kucu néni
fürödni dőcög.
Gá! Gá! Gá!
Szalad világgá
Liba mama,
ha a csacsi
rábóg, hogy: i-á!
Rút! Rút! Rút!
Föl is, le is út:
mérges pulyka
te szereted
csak a háborút!
Bú! Röf! Háp!
Sípok, trombiták:
víg zenével
így köszönt e
díszes társaság!

29 Félreértelmező szótár

Feladat: Meghatározásokat mondok, keresd meg a kártyák közül a párját!

Célcsoport: alsó tagozat 4. osztály, felső tagozat 5-6. évfolyam

Forma: egyéni és csoportos is lehet

Fejlesztési terület: *beszédertés, beszédészlelés, beszédfigyelem*

Tantárgyi koncentráció: magyar nyelv és irodalom, természetismeret

Készítette: Bende-Sebestyén Gabriella

Származás: részben adaptált

Feladata leírása:

A furcsa meghatározások eredménye egy új szó, aminek előfordul, hogy semmi köze nincs a feladványhoz. A tanuló feladata, hogy párosítsa a meghatározásokat a szavakkal.

Íme, néhány példa a meghatározásokra:

Emberi felső végtaggal ellátott fiatal juh (kezesbárány)

Lebombázott tömegközlekedési eszköz (rombusz)

Állóvíz nem szűk (tótágas)

Házikómat veri az eső (lakomázik)

Megáradt az olaszok legnagyobb folyója (nagyapó)

Gyarapszik legfőbb testnedvem (nővérem)

Tulipán - ízlelőszerv (virágnyelv)

Labdaalakú evőeszközöm (gömbvillám)

Egészen szép paci (pazarló)

Pacicot (lóbálna)

Folyó melletti kirándulás (partitúra)

Emberi felső végtaggal ellátott juh	Házikómat veri az eső	Tulipán-ízlelőszerv	Paciket
Lebombázott tömegközlekedési eszköz	Megáradt az olaszok legnagyobb folyója	Labdaalakú evőeszközöm	Folyó melletti kirándulás
Állóvíz nem szűk	Gyarapszik legfőbb testnedvem	Egészen szép paci	

kezesbárány	lakomázik	virágnyelv	lóbálna
rombusz	nagyapó	gömbvillám	partitúra
tótágas	nővérem	pazarló	

Eszközigény: ceruza, táblázatok kinyomtatva, szétvágva

Megjegyzés: Fontos, hogy minden esetben megbeszéljük a szó jelentését! Eleinte felírhatjuk a megfejtéseket egy lapra, s arról kell kiválasztani a megfelelőt. Később már segítség nélkül, önállóan kell a szót kitalálnia.

KIADVÁNY PEDAGÓGUSOKNAK